

باسمه تعالی

غدیر در آئینه کتاب‌های درسی

عنوان کتاب درسی	پایه تحصیلی	فصل / درس / صفحه	موضوع و نحوه پرداختن به آن
دوره ابتدایی			
آموزش قرآن دوم	دوم	صفحه ۱۱۷	در بخش پیام قرآنی اشاره شده است.
مطالعات اجتماعی	چهارم	صفحه ۱۰۴	با عنوان تقویم، به تعطیلی رسمی اعیاد سعید قربان و غدیر خم در تقویم کشور ایران اشاره شده است.
هدیه‌های آسمان	پنجم	صفحات ۶۳ تا ۷۱	با عنوان یک جهان جشن، به موضوع عید غدیر خم و انتخاب حضرت علی(ع) به عنوان جانشین پیامبر اسلام(ص) می‌پردازد.
مطالعات اجتماعی	پنجم	صفحات ۱۰۴ و ۱۰۵	با عنوان جامعه اسلامی بعد از پیامبر(ص)، به جانشینی حضرت علی(ع) بعد از نبی مکرم اسلام در محلی به نام غدیر خم پرداخته شده است.
دوره اول متوسطه			
پیام‌های آسمان	هشتم	صفحات ۴۹ تا ۵۸	با عنوان روزی که اسلام کامل شد، به وقایعی که در روز غدیر خم رخ داده است، می‌پردازد.
مطالعات اجتماعی	هشتم	صفحه ۵۳	با عنوان مهم‌ترین رویدادهای تاریخ اسلام، به واقعه حجه الوداع و خطبه غدیر اشاره شده است.
		صفحه ۵۴	با عنوان واقعه غدیر خم، در قالب فعالیت متن و تصویر به موضوع غدیر خم می‌پردازد.
		صفحه ۵۵	به ماجرای سقیفه و جانشینی پیامبر اسلام(ص) اشاره دارد.
دوره دوم متوسطه نظری			
احکام ۱ ویژه پسران و دختران	دهم	صفحه ۱۶	در قالب برای مطالعه، فرازهایی از سخنرانی مهم پیامبر اکرم(ص) در غدیر خم آورده شده است.
احکام ۱ ویژه پسران	دهم	صفحه ۷۷	با عنوان برخی از نمازهای مستحب، به نماز عید غدیر خم اشاره دارد.

با عنوان برخی از نمازهای مستحب، به نماز عید غدیر خم اشاره دارد.	صفحه ۸۱	دهم	احکام ۱ ویژه دختران
با عنوان مروری بر مباحث تاریخ اسلام ۱، به اجتماع غدیر خم و انتصاب امام علی(ع)، در سال ۱۰ هجری قمری اشاره دارد.	صفحه ۹	دهم	تاریخ اسلام ۱ رشته علوم و معارف اسلامی
با عنوان حجه الوداع، به ماجرای غدیر خم می‌پردازد.	صفحه ۶۸		
با عنوان در سقیفه چه گذشت؟، به واقعه غدیر خم اشاره دارد.	صفحات ۷۳ الی ۷۵		
در قالب فکر کنید و پاسخ دهید، از دانش آموزان خواسته شده به جریان سقیفه با توجه به فاصله اندک آن با جریان غدیر خم و رحلت حضرت رسول (ص) بپردازند.	صفحه ۷۵		
به واقعه غدیر خم اشاره دارد.	صفحه ۸۱		
با عنوان امام علی از تولد تا پذیرش خلافت.	صفحات ۸۵ الی ۹۰		
با عنوان خلافت امام علی؛ حکومت معرفت و عدالت.	صفحات ۹۱ الی ۹۹		
از بعثت پیامبر اسلام تا پایان صفویه، پایه یازدهم، رشته ادبیات و علوم انسانی، صفحه ۳۲، در قالب فعالیت، به رویدادهای مهم مربوط به اسلام در مدینه اشاره شده است.	صفحه ۳۲	یازدهم	تاریخ ۲ رشته ادبیات و علوم انسانی
با عنوان حجه الوداع به واقعه غدیر خم می‌پردازد.	صفحه ۳۹		
با عنوان خط زمان زندگی حضرت علی (ع)، به واقعه غدیر خم و منصوب شدن ایشان به امامت و جانشینی پیامبر اسلام(ص) می‌پردازد.	صفحه ۴۶		
با عنوان پیامدهای مذهبی دوران حکومت آل بویه، به برگزاری جشن باشکوه عید غدیر خم در این عصر اشاره شده است.	صفحه ۹۴		
با عنوان مروری بر مباحث تاریخ اسلام ۱، به اجتماع غدیر خم و انتصاب امام علی(ع)، به جانشینی پیامبر اسلام (ص) در سال ۱۰ هجری قمری اشاره دارد.	پیش از درس ۱	یازدهم	تاریخ اسلام ۲ رشته علوم و معارف اسلامی

با عنوان امامت تداوم رسالت.	صفحه ۸۲ الی ۹۳	یازدهم	دین و زندگی ۲ رشته ادبیات و علوم انسانی
با عنوان جان و جانشین پیامبر.	صفحات ۹۶ الی ۱۰۶		
با عنوان و وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا.	صفحات ۱۱۰ الی ۱۱۷		
با عنوان احیای ارزش های راستین.	صفحات ۱۲۲ الی ۱۲۹		
با عنوان امامت تداوم رسالت.	صفحات ۶۲ الی ۷۰	یازدهم	دین و زندگی ۲ رشته های علوم تجربی، ریاضی فیزیک و فنی و حرفه-کار دانش
با عنوان پیشوایان اسوه.	صفحات ۷۲ الی ۸۴		
با عنوان وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا.	صفحات ۸۸ الی ۹۳		
با عنوان احیای ارزش های راستین.	صفحات ۹۸ الی ۱۰۶		

غدیر در آئینه ماهنامه های آموزشی و تربیتی رشد

عنوان ماهنامه	شماره	دوره / تاریخ
ماهنامه آموزشی و تربیتی رشد دانش آموز	نهم	۴۳ / تابستان ۱۴۰۴
ماهنامه آموزشی و تربیتی رشد کودک	نهم	۳۱ / خرداد ۱۴۰۴

غدیر در آئینه کتابهای درسی تصاویر کتابهای درسی

آموزش قرآن - پایه دوم

پیام قرآنی

اطاعت از خدا و پیامبر

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
از دستورات خدای مهربان و پیامبر اطاعت کنید.

سوره نساء، آیه ۵۹

گفت و گو درباره‌ی ارتباط پیام قرآنی و تصویر آن، با اعضای خانواده یا دوستان خود گفت و گو کنید.

گفت و گو

حدیث نورانی

سفارش پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ
پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ :
مَعَايِرَ النَّاسِ! أَحَبُّوا عَلِيًّا
ای مردم! حضرت علی علیه السلام را دوست بدارید.

بحار الانوار، جلد ۳۹، صفحه ۲۶۵

گفت و گو درباره‌ی ارتباط پیام قرآنی و حدیث نورانی با خانواده و یا دوستان خود گفت و گو کنید.

گفت و گو

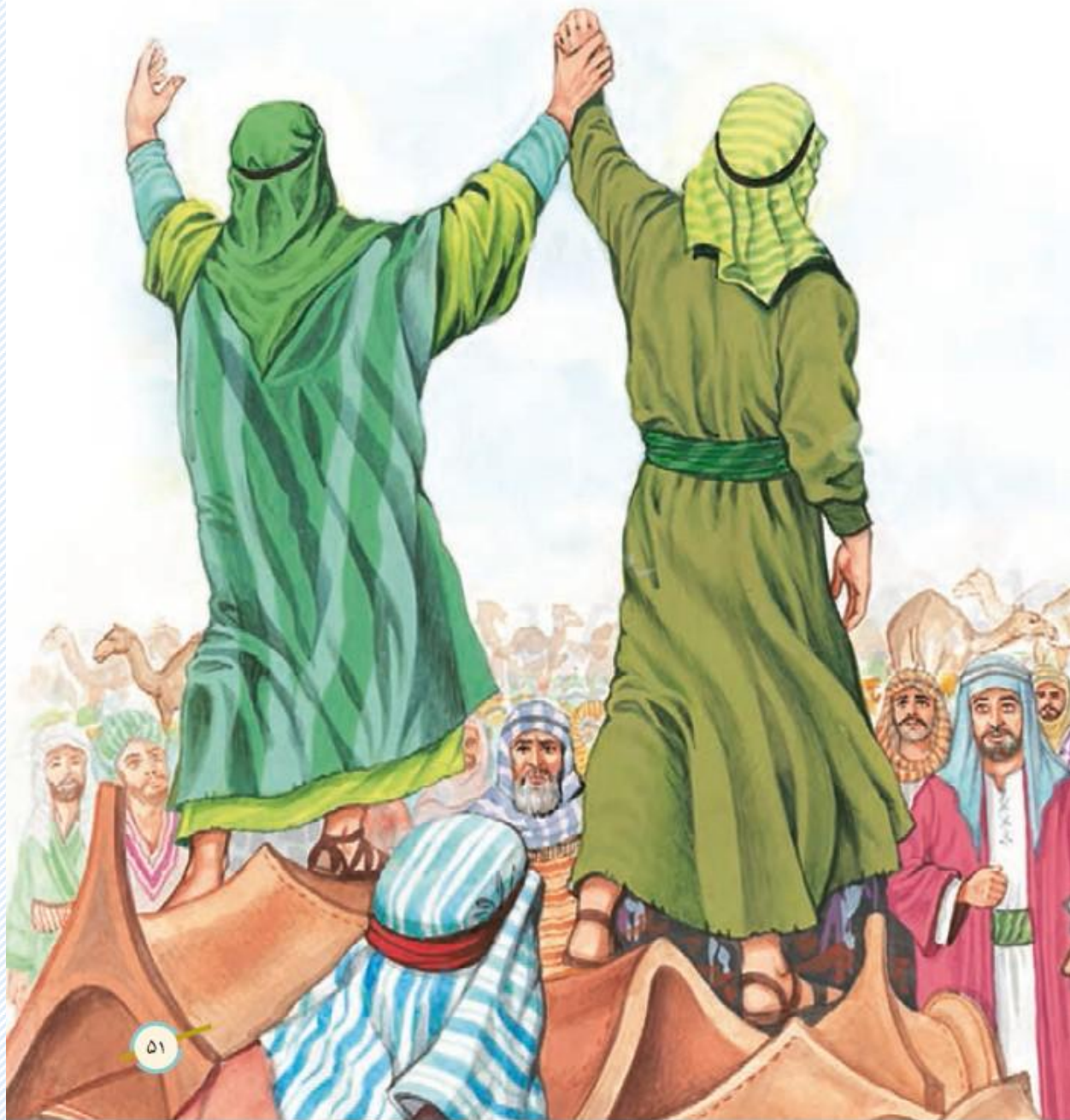
حفظ قرآن سوره‌ی ضحی و پیام قرآنی و حدیث نورانی این صفحه را از حفظ بخوانید.

حفظ قرآن

پیام‌های آسمانی - پایه هشتم

مناسک حج تمام می‌شود و مسلمانان در کاروانی بزرگ از مکه خارج می‌شوند. چند روزی در بیابان‌های خشک و سوزان راه می‌روند تا به غدیر خم می‌رسند؛ جایی که مسیر کاروانیان از هم جدا می‌شود.

تاریخ ۲ رشته ادبیات و علوم انسانی - پایه یازدهم

فعالیت ۳

با استفاده از جدول مهم‌ترین رویدادهای مربوط به اسلام در مدینه، خط زمان پایین صفحه را تکمیل کنید.

سال وقوع	رویدادهای مهم
۱۲ بعثت	بسته شدن پیمان عقبه اول میان پیامبر و ۱۲ نفر از مردم یثرب
۱۳ بعثت	بسته شدن پیمان عقبه دوم میان رسول خدا و گروهی از مردم یثرب
۱ ق	هجرت رسول خدا از مکه به یثرب؛ بنای مسجدالتبی در مدینه؛ عقد پیمان برادری میان مسلمانان؛ انعقاد پیمان‌نامه عمومی مدینه؛ نزول آیات جهاد؛ تشکیل نیروی نظامی مسلمانان؛ رخ دادن چند سریه و غزوه ابواء
۲ ق	غزوه بدر؛ تغییر قبله از بیت المقدس به کعبه در مکه؛ ازدواج حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small> با علی <small>علیه السلام</small> ؛ اخراج یهودیان بنی قینقاع از مدینه
۳ ق	ولادت امام حسن <small>علیه السلام</small> ؛ غزوه احد؛ کشتار فجیع مبلغان مسلمان در بئر معونه و رجیع
۴ ق	رویارویی با یهودیان بنی نضیر و اخراج آنان از مدینه؛ ولادت امام حسین <small>علیه السلام</small>
۵ ق	غزوه دومة الجندل؛ غزوه احزاب (خندق)؛ برخورد با یهودیان بنی قریظه و دفع خطر آنان
۶ ق	پیمان صلح حدیبیه؛ ارسال نامه به پادشاهان ایران، روم، حبشه، غسان و مصر و دعوت آنان به اسلام از سوی پیامبر
۷ ق	غزوه خیبر؛ پیمان صلح با یهودیان ساکن فدک
۸ ق	جنگ موته؛ فتح مکه؛ غزوه حنین
۹ ق	غزوه تبوک؛ ویرانی مسجد ضرار و دفع توطئه منافقان؛ نزول آیات برائت از مشرکان؛ ورود نمایندگان قبایل عرب به مدینه و پذیرش اسلام
۱۰ ق	ادامه ورود نمایندگان قبایل به مدینه و قبول اسلام؛ انجام حجة الوداع توسط رسول خدا؛ اجتماع غدیر خم و انتصاب علی <small>علیه السلام</small> به جانشینی پیامبر
۱۱ ق	تجهیز سپاه آسامه برای نبرد با رومیان؛ وفات رسول خدا

ارتباط مردم یثرب با رسول خدا

پیمان عقبه اول معروف شده است. در مراسم حج سال سیزدهم بعثت نیز، ۷۳ مرد و دو زن از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی بستند که به عقبه دوم مشهور است. پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود؛ زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله در سال ۱۱ بعثت، شش نفر از مردم یثرب را که برای انجام مراسم حج به مکه آمده بودند، به اسلام دعوت کرد. آنان مسلمان شدند و پس از بازگشت به شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند. سال بعد، ۱۲ مرد یثربی، هنگام مراسم حج در مکانی موسوم به عقبه در مینا، با پیامبر بیعت کردند. این بیعت در تاریخ به

دین و زندگی ۲ رشته ادبیات و علوم انسانی - پایه یازدهم

تعیین امام

اکنون که نیاز به امام پس از رسول خدا ﷺ روشن شد، این سؤال پیش می‌آید که چه کسی امام را معین و معرفی می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟

از آنجا که امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، بنابراین، باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر را نیز داشته باشد تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی‌های او را بپذیرند؛ از جمله این ویژگی‌ها «عصمت» است. البته تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود. بنابراین، همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته‌ی مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

با تدبّر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر و مطالعه تاریخ اسلام درمی‌یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب را به جانشینی رسول خدا ﷺ و امامت بعد از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم پس از ایشان را معرفی کرده است.

در اینجا به برخی از آیات و روایات مربوط به این مسئله می‌پردازیم:

۱- نزول آیه انذار: حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد:

وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ^۱ خویشان نزدیکت را انداز کن.

برای انجام این دستور، رسول خدا ﷺ چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فراخواند و از آنان برای ترویج و تبلیغ اسلام، کمک خواست؛ همه مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند. در میان سکوت آنان، علی بن ابی‌طالب را که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت:

«من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا».

درخواست پیامبر ﷺ، سه بار مطرح شد و هر بار، همه سکوت کردند و تنها علی را قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد. پس از آن، پیامبر ﷺ دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود:

«همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود».^۲

۱- سوره شعراء، آیه ۲۱۴.

۲- تاریخ طبری، ج ۲، ص ۶۳ - ۶۲؛ کنز العمال، متقی هندی ج ۶، ص ۳۹۷. برای مطالعه کامل داستان، به کتاب «سلام بر خورشید» از سید علی اکبر حسینی، ج ۱، ص ۱۷۱ مراجعه کنید.

احکام ۱ ویژه پسران و دختران - پایه دهم

برای مطالعه

پیامبر اکرم ﷺ در فرازهایی از سخنرانی مهم خود در غدیر خم فرمودند: حلال، آن است که خدا حلال فرموده، و حرام آن است که خدا ممنوع داشته، او حلال و حرام را به من آموخت، و من آنچه را آموختم به علی دادم.

ای مردم! هر حلالی که شما را به آن راهنمایی کردم و هر حرامی که شما را از آن نهی نمودم، از آن بازنگشته‌ام و تغییر نداده‌ام. این مطلب را به یاد داشته باشید و آن را به یکدیگر سفارش کنید و احکام الهی را تغییر ندهید. سخن خود را تکرار می‌کنم: نماز را به پا دارید، زکات را بپردازید، به کار نیک سفارش کنید و از منکرات نهی نمایید.

۱- همان، ص ۶.

ماهنامه آموزشی و تربیتی رشد کودک

کودک رشد ۹

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی
www.roshdmag.ir

ISSN: 1606-9234

ماهنامه‌ی آموزشی و تربیتی

ویژه‌ی کودکان پیش‌دبستانی و دانش‌آموزان پایه‌ی اول ابتدایی

دوره‌ی سی و یکم • شماره‌ی بی در بی ۲۶۲ • خرداد ۱۴۰۴ • ۳۲ صفحه

